[2024] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 934: 2024 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ 425

ਮਿਸਟਰ ਆਰ.ਐਸ. ਮੈਡੀਰੇਡੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਦਿ

ਬਨਾਮ

ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਦਿ

(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2024 ਦਾ 6473-6476)

16 ਮਈ 2024

[ਬੀ.ਆਰ. ਗਵਈ ਅਤੇ ਸੰਦੀਪ ਮਹਿਤਾ, *ਜੇਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

(i) ਕੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 (ਏ.ਆਈ.ਐਲ.) ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ; (ii) ਕੀ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਕਾਰਨ ਗੈਰ-ਉਚਿਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਮਾਲਕ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ ਤੋਂ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਈ ਸੀ; (iii) ਕੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਇਕਾਈ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਆਧਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹੈੱਡਨੋਟਸ

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ-ਆਰਟ.226-ਕੀ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਇਕਾਈ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 (ਏਆਈਐਲ) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ:

ਫੈਸਲਾ: ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣਾ 100% ਹਿੱਸਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਕੰਪਨੀ-ਟੀ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਿੱਜੀ ਸੰਸਥਾ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਜਾਂ ਡੂੰਘੇ ਵਿਆਪਕ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਇੱਕ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 12 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਰਾਜ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਸਾਧਨਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਵਾਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 (ਏਆਈਐਲ) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 12 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 2 ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 2 ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਨੰਬਰ 3 (ਏ.ਆਈ.ਐਲ.), ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਏਅਰਲਾਈਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀ-ਟੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਕੋਈ ਵੀ ਜਨਤਕ ਡਿਊਟੀ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਇਸ ਨੇ ਵਪਾਰਕ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਿਆ ਹੈ, ਸਾਦੇ ਅਤੇ

ਸਧਾਰਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 (ਏਆਈਐਲ) ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 32, 33 ਅਤੇ 37]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ-ਆਰਟੀਕਲ 226- ਕੀ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਕਾਰਨ ਗੈਰ-ਉਚਿਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਮਾਲਕ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ ਤੋਂ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਈ ਸੀ:

ਫੈਸਲਾ: ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 (ਏਆਈਐਲ) - ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਇਕਾਈ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ, ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਖਿਡਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ - ਕਿਉਂਕਿ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 (ਏਆਈਐਲ) - ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਦਾ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਚਰਿੱਤਰ ਮੰਨ ਲਿਆ ਸੀ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਕੋਈ ਵੀ ਜਨਤਕ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਨਿੱਜੀ ਇਕਾਈ ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਉਪਾਅ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਉਚਿਤ ਰਹੇ ਹਨ - ਇਹ ਸਿਰਫ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਉਪਾਅ ਮੰਗਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਫੋਰਮ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪਰਾ 38]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ-ਆਰਟ. 226- ਕੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਆਧਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ:

ਫੈਸਲਾ: ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ - ਕਿਉਂਕਿ ਫੋਰਮ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਨਿੱਜੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੋ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹੱਥ ਬਦਲ ਗਿਆ ਸੀ - ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪਰਾ 39]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ

ਪ੍ਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਬਿਸਵਾਸ ਬਨਾਮ ਇੰਡੀਅਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਕੈਮੀਕਲ ਬਾਇਓਲੋਜੀ [2002] 3 ਐਸਸੀਆਰ 100: (2002) 5 ਐਸਸੀਸੀ 111; ਆਂਦੀ ਮੁਕਤਾ ਸਦਗੁਰੂ ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਕਤਜੀ ਵੰਦਾਸ ਸਵਾਮੀ ਸੁਵਨਾ ਜਯੰਤੀ ਮਹੋਤਸਵ ਸਮਾਰਕ ਟਰੱਸਟ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. ਬਨਾਮਵੀ.ਆਰ. ਰੁਦਾਨੀ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. [1989] 2 ਐਸਸੀਆਰ 697: (1989) 2 ਐਸਸੀਸੀ 691; ਫੈਡਰਲ ਬੈਂਕ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਸਾਗਰ ਥਾਮਸ [2003] ਸਪਲਾਈ. 4 ਐਸਸੀਆਰ 121: (2003) 10 ਐਸਸੀਸੀ 733-ਤੇ ਨਿਰਭਰ।

ਕਲਪਨਾ ਯੋਗੇਸ਼ ਧਗਤ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ ਬਨਾਮ ਰਿਲਾਇੰਸ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ, 2016 ਐਸਸੀਸੀਔਨਲਾਈਨ ਗੁਜ 10186; ਅਸੁਲਾਲ ਲੋਯਾ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਐਂਡ ਓਆਰਐਸ., ਆਈਐਲਆਰ (2009) ਦਿੱਲੀ 450; ਤਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਬੈਨਰਜੀ ਬਨਾਮਭਾਰਤ ਅਲਮੀਨੀਅਮ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ, 2008ਐਸਸੀਸੀਔਨਲਾਈਨ ਬੋਮ 1899 – ਮੰਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ।

ਪਸੁਪੁਲੇਤੀ ਵੈਂਕਟੇਸ਼ਵਰਲੂ ਬਨਾਮ ਮੋਟਰ ਐਂਡ ਜਨਰਲ ਟਰੇਡਰਜ਼ [1975] 3 ਐਸਸੀਆਰ 958: (1975) 1 ਐਸਸੀਸੀ 770; ਬੇਗ ਰਾਜ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਅਤੇ ਹੋਰ[2002] ਸਪਲਾਈ. 5ਐਸਸੀਆਰ530: (2003) 1ਐਸਸੀਸੀ726; ਰਾਜੇਸ਼ ਡੀ. ਦਰਬਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਨਰਸਿੰਘਰਾਓ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਜੀ ਕੁਲਕਾਮੀ ਅਤੇ ਹੋਰ [2003] ਸਪਲਾਈ. 2ਐਸਸੀਆਰ273: (2003) 7ਐਸਸੀਸੀ219; ਕੈਸ਼ਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. [2023] 8ਐਸਸੀਆਰ581: (2023) 4ਐਸਸੀਸੀ1; ਬਿੰਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. ਬਨਾਮਵੀ. ਸਦਾਸੀਵਨ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. [2005] ਸਪਲਾਈ. 2ਐਸਸੀਆਰ421: (2005) 6ਐਸਸੀਸੀ657 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਮਹੰਤ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਐਂਡ ਅਦਰਜ਼, 2009 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਬੋਮ 2554; ਪਦਮਾਵਤੀ ਸੁਬਰਾਮਣੀਅਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਨਾਗਰਿਕ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਮੰਤਰਾਲਾ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਇਸ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੁਆਰਾ, 2022ਐਸਸੀਸੀਔਨਲਾਈਨ ਕਾਰ 1706; ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. ਬਨਾਮਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. (2007) ਐਸਸੀਸੀਔਨਲਾਈਨ ਕੈਲ 264- ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਰੇਜੀਨਾ (ਬੀਅਰ (ਹੈਮਰ ਟਰਾਊਟ ਫਾਰਮ ਵਜੋਂ ਵਪਾਰ)) ਬਨਾਮ ਹੈਂਪਸ਼ਾਇਰ ਫਾਰਮਰਜ਼ ਮਾਰਕਿਟ ਐਂਡ ਲਿਮਿਟੇਡ [2004] 1 ਡਬਲਯੂਐਲਆਰ 233 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ।

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਪਬਲਿਕ ਲਿਮਟਿਡ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ; ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ; ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 12: ਪਬਲਿਕ ਲਿਮਟਿਡ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 12 ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਾਧਨ; ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸਧਾਰਨ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ; ਗੈਰ-ਅਨੁਕੂਲ; ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ।

ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਕੇਸ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2024 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 6473-6476

2011 ਦੇ WP ਨੰ. 1770, 2013 ਦੇ WP ਨੰ. 1536 ਅਤੇ 2014 ਦੇ WP ਨੰ. 123 ਅਤੇ 844 ਵਿਚ ਬੰਬਈ ਵਿਖੇ ਨਿਆਂਇਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 20.09.2022 ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ

ਸਧਾਰਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 (ਏਆਈਐਲ) ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਾਲ

2024 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 6477 ਅਤੇ 6478

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰੀ

ਸੰਜੇ ਸਿੰਘਵੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸੰਦੀਪ ਸੁਧਾਕਰ ਦੇਸ਼ਮੁਖ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰੋਹਿਣੀ ਤਿਆਗਰਾਜਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਾਨਵੀ ਪੁਨਾਮੀਆ, ਨਿਸ਼ਾਂਤ ਸ਼ਰਮਾ, ਅਕਸ਼ੈ ਅਰੋੜਾ, ਸਵਪਨਿਲ ਅਨਿਲ ਵਾਲਡੇ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੂਪੁਰ ਕੁਮਾਰ, ਕਰਨ ਨਾਗਰਥ, ਅੰਬੂਜ ਤਿਵਾਰੀ, ਆਰ. ਗੋਪਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ, ਆਰ. ਸੁਧਾਕਸ਼, ਆਰ. ਸੁਧਾਕਸ਼, ਆਰ. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਭਾਟੀ, ਏ.ਐੱਸ.ਜੀ., ਡਾ. ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਮਨੂ ਸਿੰਘਵੀ, ਐੱਸ. ਨਿਰੰਜਨ ਰੈੱਡੀ, ਆਰ. ਬਾਲਾਸੁਰਮਨੀਅਨ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬੀ.ਐਲ.ਐਨ. ਸ਼ਿਵਾਨੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਨੀਸ਼ਾ ਚਾਵਾ, ਸ਼ਾਸ਼ਵਤ ਪਰਿਹਾਰ, ਅਮਰੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਅਵਿਸ਼ਕਾਰ ਸਿੰਘਵੀ, ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਸਿੰਘਵੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰੁਕਮਣੀ ਬੋਬਡੇ, ਅਮਿਤ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਅਜ਼ੀਮ ਸੈਮੂਅਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਿਤਾਕਸ਼ਰਾ ਗੋਇਲ, ਕੁਨਾਲ ਚੈਟਰਜੀ, ਐਲ ਨਿਧੀਰਾਮ ਸ਼ਰਮਾ, ਕੌਸਤੁਭ ਸੇਠ, ਅਖਿਲ ਕੁਮਾਰ, ਐਮ ਕੁਲਸ਼੍ਰਿਰਾ, ਐੱਮ. ਯਸ਼ਿਕਾ ਨਾਗਪਾਲ, ਵਿਵੇਕ ਕੁਮਾਰ, ਨਾਵੇਦ ਅਹਿਮਦ, ਅਮਲਾਨ ਕੁਮਾਰ, ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਪਾਂਡੇ, ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਵਿਸ਼ਵਕਰਮਾ, ਦੇਬਾਸ਼ੀਸ਼ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਮੋਹਿਤ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਹੁਕਮ

ਨਿਰਣਾ

ਮਹਿਤਾ, ਜੇ.

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ 20 ਸਤੰਬਰ, 2022 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਾਂਝੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਚਾਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ (ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 'ਏਆਈਐਲ ਦੇ ਕੈਬਿਨ' ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਜੋਂ ਇਸ ਦੇ ਕੈਬਿਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)। ਅਪੀਲਕਰਤਾ 1980 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਆਲ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਆਏ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਰੇ 2016 ਅਤੇ 2018 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਏ।

3. 2014 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 123 ਅਤੇ 2014 ਦੀ 844 ਤਨਖਾਹ ਵਿੱਚ ਖੜੋਤ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਰੱਕੀਆਂ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 2014 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 844 ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਗਾੜਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉਠਾਏ ਹਨ।

---

1 30 ਅਗਸਤ, 2013 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

2 09 ਅਕਤੂਬਰ, 2014 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਜਸਟਿਸ ਧਰਮਾਧਿਕਾਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 2011 ਦੇ 1770 ਅਤੇ 2013 ਦੇ 1536 ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1536, ਤਨਖਾਹ ਸੋਧ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ 17 ਭੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਠ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ। ਹਰੇਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 ਦੀ ਧਾਰਾ 14, 16 ਅਤੇ 21 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ, 20 ਸਤੰਬਰ, 2022 ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 (ਏਆਈਐਲ) ਦੇ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਾ ਰੱਖਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਕਰਮਚਾਰੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਉਪਾਅ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਸੰਖੇਪ ਤੱਥ:-

4.ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਏਅਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਜ਼ ਐਕਟ, 1953 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਸਥਾ ਸੀ। ਏਅਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਜ਼ (ਟਰਾਂਸਫਰ ਆਫ਼ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗਜ਼) ਐਕਟ, 1994 ਦੁਆਰਾ 1953 ਦੇ ਐਕਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ, ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਦਾ ਇੰਡੀਅਨ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ ਵਿੱਚ ਰਲੇਵਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਨਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 3 (ਏਆਈਐਲ) ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ ਕੰਪਨੀ ਬਣ ਗਈ ਅਤੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 12 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ 'ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀਆਂ' ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ। ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਦਾ ਇਹ ਰੁਤਬਾ ਉਸ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਰਿਹਾ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬੈਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 (ਏਆਈਐਲ) ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

5. ਹਾਲਾਂਕਿ, 8 ਅਕਤੂਬਰ, 2021 ਨੂੰ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ 100% ਸ਼ੇਅਰ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਟੈਲੇਸ ਇੰਡੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਦੀ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। 3 (ਏ.ਆਈ.ਐਲ.) ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 27 ਜਨਵਰੀ, 2022 ਨੂੰ, ਟੈਲੇਸ ਇੰਡੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਨਾਲ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਸ਼ੇਅਰ ਖਰੀਦ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਲਿਮਟਿਡ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ 100% ਇਕੁਇਟੀ ਸ਼ੇਅਰ। 3 (ਏਆਈਐਲ) ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 3 (ਏਆਈਐਲ) ਦਾ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅਯੋਗ ਸਨ ਪਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਉਸੇ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਯੋਗ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਖਰਕਾਰ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਈ ਸੀ।

3, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਯਾਨੀ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਰਾਹੀਂ) ਦੁਆਰਾ ਏਆਈਐਲ ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੇਵਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕਸੁਰ ਕਰਨ ਲਈ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਲੇਵਾਂ ਹੋਇਆ ਸੀ।

4 14 ਜੂਨ, 2011 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

5 19 ਮਾਰਚ, 2013 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

6. ਤਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਬੈਨਰਜੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਐਲੂਮੀਨੀਅਮ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਜੱਜ; ਮਹੰਤ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਹੋਰ: ਪਦਮਾਵਤੀ ਸੁਬਰਾਮਣੀਅਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਨਾਗਰਿਕ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਮੰਤਰਾਲਾ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕੀਤੀ ਗਈ; ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 3 (ਏਆਈਐਲ), ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 3 (ਏਆਈਐਲ), ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਿਯੋਕਤਾ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿੱਚ, 20 ਸਤੰਬਰ, 2022 ਦੇ ਆਮ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਅਤੇ ਦਲੀਲਾਂ: -

7. ਸ਼੍ਰੀ ਸੰਜੇ ਸਿੰਘਵੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਪਾਅ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸੁਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਕੁਇਟੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਰਿਲਾਇੰਸ ਪਾਸਪੁਲੇਤੀ ਵੈਂਕਟੇਸ਼ਵਰਲੂ ਬਨਾਮ ਮੋਟਰ ਐਂਡ ਜਨਰਲ ਟਰੇਡਰਜ਼: ਬੇਗ ਰਾਜ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ."। ਉਸਨੇ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸਿਰਫ ਅਸਧਾਰਨ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰਾਜੇਸ਼ ਡੀ. ਦਰਬਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਨਰਸਿੰਘਰਾਓ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਜੀ ਕੁਲਕਰਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਅਸਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ"। ਰਾਜੇਸ਼ ਡੀ. ਦਰਬਾਰ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਸੰਬੰਧਤ ਐਬਸਟਰੈਕਟ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

"4. ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਹੁਣ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ, ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ, ਦੂਜਾ, ਰਾਹਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 'ਤੇ ਅਤੇ ਤੀਜਾ, ਇਸਦੇ ਮਹੱਤਵ' ਤੇ

_____

6 2008 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਬੰਬ 1899

7 2009 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਬੋਮ 2554

8 2022 ਐਸਸੀਸੀਔਨਲਾਈਨ ਕਾਰ 1706

9 [1975] 3 ਐਸਸੀਆਰ958 : (1975) 1 ਐਸਸੀਸੀ 770

10 [2002] ਸਹਾਇਤਾ। 5 ਐਸਸੀਆਰ 530 : (2003) 1 ਐਸਸੀਸੀ 726

11 [2003] ਸਹਾਇਤਾ। 2 ਐਸਸੀਆਰ 273 : (2003) 7 ਐਸਸੀਸੀ 219

ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰ ਬਣਾਉਣਾ ਜਾਂ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨਾ। ਜਿੱਥੇ ਰਾਹਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ, ਪੁਰਾਣੀ ਜਾਂ ਸੇਵਾਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਅਪੀਲੀ ਪੜਾਅ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਰਾਹਤ ਦਾ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਰੂਪ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਅੱਪਡੇਟ ਕੀਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਢਾਲਿਆ, ਵਿਭਿੰਨ ਜਾਂ ਮੁੜ ਆਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਪੈਟਰਸਨ ਬਨਾਮ ਅਲਾਬਾਮਾ ਰਾਜ [294 ਯੂਐਸ 600 : 79 ਐਲ ਈਡੀ 1082 (1934)] (ਯੂਐਸਐਟ ਪੀ. 607) ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਰਾਹਤ ਜਾਂ ਰਾਹਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਕੋਲ ਉਹੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਜਾਂ ਸੋਧਿਆ ਹੋਇਆ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਵਾਹਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੇਸ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਇੱਕ ਤੰਗ ਸ਼੍ਰੇਣੀ (ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ) ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਉਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਠੋਸ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਪਰ ਰਾਹਤਾਂ ਨੂੰ ਢਾਲਣ ਲਈ ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਜਿੱਥੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਜਾਂ ਨਕਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸਿਵਾਏ ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਲਛਮੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸ਼ੁਕੁਲ ਬਨਾਮ ਕੇਸ਼ਵਰ ਲਾਲ ਚੌਧਰੀ [1940 ਐਫਸੀਆਰ 84: ਏਆਈਆਰ 1941 ਐਫਸੀ 5] ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਦੀ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇਕੁਇਟੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਹਤਾਂ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ - ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ - ਤਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਪਡੇਟ ਕੀਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਢੁਕਵਾਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਜਿੱਥੇ ਰਾਹਤ ਅਖਤਿਆਰੀ ਹੈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਉਪਾਅ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੀ, ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੁਝ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਜਾਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ, ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਪਾਸੁਪੁਲੇਟੀ ਵੈਂਕਟੇਸ਼ਵਰਲੂ ਬਨਾਮ ਮੋਟਰ ਐਂਡ ਜਨਰਲ ਟਰੇਡਰਜ਼ [(1975) 1 ਐਸਸੀਸੀ 770: ਏਆਈਆਰ 1975 ਐਸਸੀ 1409] ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ, ਜੋ ਇਸਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੈਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਘਾਟਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਘਾਟ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ, ਅਦਾਲਤ, ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਸੋਧ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਦੂਜੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਸਭ ਸਿਰਫ਼ ਅਸਾਧਾਰਨ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਤਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਯੋਜਨਾ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਰਾਹਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਦੀ ਮੁੱਖ ਚਿੰਤਾ

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੁਆਰਾ ਵੰਡਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ (ਵੇਖੋ ਵੀ.ਪੀਆਰ.ਵੀ. ਚੋਕਲਿੰਗਮ ਚੇਟੀ ਬਨਾਮ ਸੀਥਾਈ ਅਚੇ [ਏਆਈਆਰ 1927 ਪੀਸੀ 252: 26 ਸਾਰੇ ਐਲਜੇ 371])।"

8. ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਓਆਰਐਸ ਬਨਾਮਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਐਂਡ ਓਆਰਐਸਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ, ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਰਿੱਟ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਅਪੀਲ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ 2 ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਨੁਕੂਲ ਰਹੇਗਾ। ਭਾਰਤ। ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

"32. ਇਹ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਰੈਂਸ਼ਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਅਥਾਰਟੀ, ਸਵੀਕਾਰ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਉਕਤ ਕਾਰਨ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਿਰਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਚਰਣ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ।

33. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਤਤਕਾਲ ਅਪੀਲ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਂਭਣਯੋਗ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਇਸ ਅਪੀਲ ਦੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਯੋਗਤਾ ਸੰਬੰਧੀ ਉਕਤ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

9. ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰਤ ਰਿੱਟਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅੰਧੀ ਮੁਕਤਾ ਸਦਗੁਰੂ ਵਨਦਾਸ ਮੁਕਤਾਵਰਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

---

12 (2007) ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਕੈਲ 264

ਜੈਅੰਤੀ ਮਹੋਤਸਵ ਸਮਾਰਕ ਟਰੱਸਟ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. ਬਨਾਮਵੀ.ਆਰ. ਰੁਦਾਨੀ ਅਤੇ ਓਆਰਐਸ.", ਅਤੇ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਜਨਤਕ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਕੌਸ਼ਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਓਆਰਐਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।" ਆਂਦੀ ਮੁਕਤਾ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:-

"16. ਮੈਂਡਮਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੈਰੋਗੇਟਿਵ ਰਿੱਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਪਾਅ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੀਮਤ ਦਾਇਰੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਲਾਰਡ ਗਾਰਡੀਨਰ (ਲਾਰਡ ਚਾਂਸਲਰ) ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ, 6 (1) ਦੀ ਧਾਰਾ 5 (1) ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 (1) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ "ਇੱਕ ਸਰਲ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਭੁੱਲਾਂ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ" (ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੰਬਰ 73) ਨੂੰ 1977 ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ (ਆਰਡਰ 53) ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਐਕਟ 19 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 1981. ਇਸ ਨੇ ਸਾਰੇ ਪੁਰਾਣੇ ਉਪਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਰਿਵਿਊ ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ, ਇਸ "ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ" ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ:

"ਇੱਕ ਝਟਕੇ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਜੋ ਵੀ ਢੁਕਵੀਂ ਸੀ ਰਾਹਤ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ। ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਰਟੀਓਰੀ ਅਤੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ, ਸਗੋਂ ਘੋਸ਼ਣਾ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਵੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹਰਜਾਨਾ ਵੀ। ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬਹੁਤ ਸਰਲ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਸੀ। ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸੰਮਨ। ਕੋਈ ਰਸਮੀ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ। ਸਬੂਤ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕੋਈ ਜਿਰ੍ਹਾ ਅਤੇ ਖਾਸ ਖੋਜ ਲਈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਖਾਸ ਖੋਜਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਯੋਗਤਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ, ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਜੱਜ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਲੈਣੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ।

ਕਨੂੰਨ ਲਚਕਦਾਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ "ਹੈਵਿੰਗ ਟੂ" ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।

_____

13 [1989] 2 ਐਸਸੀਆਰ697 : (1989) 2 ਐਸਸੀਸੀ 691

14 [2023] 8 ਐਸਸੀਆਰ581 : (2023) 4 ਐਸਸੀਸੀ 1

ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹਨ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਪਿਛਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਬੰਨ੍ਹਦੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ "ਸਬੰਧ" ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪਿਛਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੌਣ ਹਨ ਅਤੇ ਕੌਣ ਨਹੀਂ ਹਨ - ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ, ਬਿਲਕੁਲ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪਿਛਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜੱਜ ਜਨਤਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸੋਚਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

17. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਲਿਖਤ ਸਿਰਫ ਜਨਤਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਜਨਤਕ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਹਨਾਂ ਲਈ "ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਹਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ, ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ, ਪੁਲਿਸ ਅਥਾਰਟੀ, ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਰੇ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ, ਸਾਰੇ "ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ" ਹਨ। ਪਰ ਸਾਡੀਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਲਈ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 226 ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਰਿੱਟਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਵਿਦਾਇਗੀ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਰਿੱਟ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ।"

10. ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਉੱਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਦੀ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਪੈਰਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਲਈ ਹੀ ਗਿਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇਕੁਇਟੀ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਸੰਸਥਾ ਜੋ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 16 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜਨਤਕ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਨਤਕ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਫਾਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਲਗਾਈ ਗਈ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਨਿੱਜੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਝੂਠੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਬਿੰਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਐਨਆਰ ਬਨਾਮਵੀ. ਸਦਾਸੀਵਨ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ.ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅੰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

_____

5 [2005] ਸਹਾਇਤਾ। 2 ਐਸਸੀਆਰ 421 : (2005) 6 ਐਸਸੀਸੀ 657

23. 1998 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1976 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਅਤੇ 2002 ਦੇ ਐਸਐਲਪੀ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 6016 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਰੀਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਆਰਟੀਕਲ 226 ਅਧੀਨ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਨਤਕ ਅਦਾਰੇ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਜ ਜਾਂ ਫੰਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਜੋ ਜਨਤਕ ਅਦਾਰੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤੱਤ ਦਾ ਸੁਆਦ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਨਾਦੀ ਮੁਕਤਾ ਵੰਦਾਸ ਸਵਾਮੀ ਸੁਵਰਨਾ ਮਹੋਤਸਵ ਸਮਾਰਕ [(1989) 2 ਐਸਸੀਸੀ 691] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਚਾਂਸਲਰ ਨੇ ਇੱਕ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਪੁਰਸਕਾਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਰਿੱਟ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕਾਲਜ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 12 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲਾ "ਅਥਾਰਟੀ" ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੀ ਰਿੱਟ ਕਿਸੇ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 226 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ "ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ" ਸ਼ਬਦ ਸਿਰਫ਼ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਧਨਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਗੇ ਅਤੇ ਉਹ ਜਨਤਕ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਬੰਧਤ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਰੂਪ ਬਹੁਤ ਢੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੀ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ. ਫਰਜ਼ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਧਿਰ ਪ੍ਰਤੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਡਿਊਟੀ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।"

11. ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਮਾਲਕ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਦੀ ਜੁੱਤੀ ਵਿੱਚ ਕਦਮ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ

ਉਹੀ ਫੰਕਸ਼ਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਉਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਫਿਰ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਯੋਗ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਿੰਗਡਮ ਕੋਰਟ ਆਫ ਅਪੀਲ ਇਨ ਰੇਜੀਨਾ (ਬੀਅਰ (ਹੈਮਰ ਟਰਾਊਟ ਫਾਰਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ)) ਬਨਾਮ ਹੈਂਪਸ਼ਾਇਰ ਫਾਰਮਰਜ਼ ਮਾਰਕਿਟ ਐਂਡ ਲਿਮਿਟੇਡ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

12. ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਾਲ 2011-2013 ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ, ਭਾਵ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 3 (ਏਆਈਐਲ) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 12 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ 'ਰਾਜ' ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 16 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਠੋਸ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸੱਚੇ ਅਤੇ ਸੱਚੇ-ਸੁੱਚੇ ਸੇਵਾ-ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰਾਹਤ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਭਾਵ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 3(ਏਆਈਐਲ), ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਜਨਤਕ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

13. ਇਹਨਾਂ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ; ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿਓ।

ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3-ਏਆਈਐਲ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ਗੀ ਅਤੇ ਦਲੀਲਾਂ:-

14. ਸ਼੍ਰੀ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਮਨੂ ਸਿੰਘਵੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ। 3 (ਏਆਈਐਲ) ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੀ ਇੱਕ ਨੰਗੀ ਰੀਡਿੰਗ, ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਏਗੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਸਮੇਂ 'ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ' ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ/ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਸਮੇਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਅਸਧਾਰਨ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਲਈ ਯੋਗ ਹੈ।

_____

16 [2004] 1 WLR 233

15. ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ ਬਨਾਮ ਰਿਲਾਇੰਸ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਨਾ ਯੋਗੇਸ਼ ਧਗਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 2002 ਵਿੱਚ ਇੰਡੀਅਨ ਪੈਟਰੋ ਕੈਮੀਕਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ ("ਆਈਪੀਸੀਐਲ) ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਆਈਪੀਸੀਐਲ ਨੂੰ 2016 ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ (RIL) ਦੁਆਰਾ 2007 ਵਿੱਚ। ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ IPCL ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਸ ਦੇ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਸੀ। ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਲਪਨਾ ਯੋਗੇਸ਼ ਧਗਤ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

"53. ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਰਿੱਟ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਲਿਜਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ.ਐਲ. ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਦਲ ਗਈ। ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ.ਐਲ. ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੀ ਉੱਦਮ ਹੁਣ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਰਿਲਾਇੰਸ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਦੁਆਰਾ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ.ਐਲ. ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ.ਐਲ. ਇੰਡਸਟ੍ਰੀਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉੱਠਿਆ, ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਿੱਟ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਆਰਡਰ 22 ਨਿਯਮ 10 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਇਹ ਸਾਰਾ ਮਾਮਲਾ ਇੱਕ ਨਿਜੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਵੇਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

16. ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਸੁਲਾਲ ਲੋਇਆ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਓਆਰਐਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲੀਡ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਸਾਲ 1991 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਐਲੂਮੀਨੀਅਮ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ (ਬਾਲਕੋ) ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਸੇ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਬੀ.ਏ.ਐੱਲ.ਸੀ.ਓ. 2001. ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਹਿੱਸੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ: -

"3. ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਪਬਲਿਕ ਲਿਮਟਿਡ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰੱਖ-ਰਖਾਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

---

17 2016 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਗੁਜ 10186

18 ਐਚ.ਐਮ.ਜੇ.ਬੀ. ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਸੀ)

19 ਆਈਐਲਆਰ (2009) ਆਈ ਦਿੱਲੀ 450

20 ਐਚਐਮਜੇ ਸੰਜੀਵ ਖੰਨਾ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਸੀ)

ਵਿਆਪਕ ਨਿਯੰਤਰਣ. ਬਿੰਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਵੀ. ਸਦਾਸੀਵਨ, (2005) 6 ਐਸਸੀਸੀ 657 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਜਨਤਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਦੇ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਜਨਤਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਨ।

10. ਇਹਨਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਰਿੱਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੋਰਮ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ 'ਤੇ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਬਿਤਾਏ ਗਏ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।"

17. ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੌਸ਼ਲ ਕਿਸ਼ੋਰ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗੈਰ-ਰਾਜੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ 'ਜਨਤਕ ਕਾਰਜ' ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਵਿਰੁੱਧ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਕੇਸ ਹੈ ਜੋ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 3 (ਏ.ਆਈ.ਐਲ.) ਕੋਈ ਵੀ 'ਜਨਤਕ ਕਾਰਜ' ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਏਅਰਲਾਈਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਵਪਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣਾ ਕਦੇ ਵੀ 'ਜਨਤਕ ਡਿਊਟੀ' ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

18. ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮਸਲਾ 'ਅਧਿਕਾਰ' ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ 'ਉਪਚਾਰ' ਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਨਿਆਂ ਲਈ ਫੋਰਮ ਬਦਲ ਜਾਵੇਗਾ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਜਾਂ 16 ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕਥਿਤ ਉਲੰਘਣਾ ਸਿਰਫ਼ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਢੁਕਵੇਂ ਫੋਰਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

19. ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਅਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਇਹ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ-ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 (ਏਆਈਐਲ) ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ।

20. ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿੱਟ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ 2007 ਤੋਂ 2010 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ 2011 ਤੋਂ 2013 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਕੈਪਸ਼ਨਡ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।

21. ਅਸੀਂ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਮੁੱਖ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ 'ਤੇ ਸਾਡੀ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਨਿਰਣੇ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ।

ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ:-

22. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਹਨ:

(i) ਕੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 (ਏ.ਆਈ.ਐਲ.) ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ?

(ii) ਕੀ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਕਾਰਨ ਗੈਰ-ਉਚਿਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਮਾਲਕ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ ਤੋਂ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਈ ਸੀ?

(iii) ਕੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਆਧਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਇਕਾਈ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ?

ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਸਿੱਟਾ:-

23. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਪੈਰਾ 32 (ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ) ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੱਲ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਕ੍ਰਿਸਟਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

24. ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਨੂੰ ਕਲਪਨਾ ਯੋਗੇਸ਼ ਧਗਤ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਕ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅੰਸ਼ ਤਿਆਰ ਸੰਦਰਭ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:-

"50. ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਹੁਕਮ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਅਸ਼ੋਕ

ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, (2007) ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਕੈਲ 264) ਨੂੰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਰਿੱਟ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਯੋਗ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਥੇ ਕੁਝ ਵੱਖਰੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ, ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਦੋਂ ਰਿੱਟ ਅਰਜ਼ੀ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕੰਪਨੀ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦਾ ਅਦਾਰਾ ਸੀ; ਦੂਜਾ, ਜਦੋਂ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਵੀ ਉਹੀ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ; ਅਤੇ ਤੀਸਰਾ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ, ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਸੀ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

25.ਕਲਪਨਾ ਯੋਗੇਸ਼ ਧਗਤ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਯੁਕਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਰਿਲਾਇੰਸ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ (ਆਰ.ਆਈ.ਐਲ.) ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅੰਸ਼ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:-

"19.....ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹੁਕਮ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਉਸ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਹ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਰਤੱਵ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਨਿਜੀ ਸੰਸਥਾ ਜਨਤਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਨਤਕ ਕਾਨੂੰਨ ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਸੰਸਥਾ 'ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਫਰਜ਼ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਕਤੀ ਸਰੋਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਕਦੇ ਵੀ ਸ਼ਕਤੀਹੀਣ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਕਾਨੂੰਨ ਤੱਤ ਦਾ ਜਨਤਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਯੂਨੀਅਨ ਦਾ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੋਈ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹੈ।

21. ਧਾਰਾ 226 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ" ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਅਤੇ "ਭਾਗ III ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ"। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ 226 ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 226 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਧਾਰਾ 226 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਝਗੜਿਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ "ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਜੀ ਝਗੜਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਤਲਾਕ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ, ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਆਦਿ ਲਈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇ ਅਸੀਂ "ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਸਹੀ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚੰਦਰ ਮੋਹਨ ਖੰਨਾ ਬਨਾਮ ਐਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ. ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਰਾਜ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਸਾਜ਼-ਸਾਮਾਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਹੋਵੇਗੀ। (1991) 4 ਐਸਸੀਸੀ 578, ਟੇਕਰਾਜ ਵਸਾਂਧੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ, (1988) 1 ਐਸਸੀਸੀ 236: ਏਆਈਆਰ 1988 ਐਸਸੀ 469, ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਕਿਸਾਨ ਸਹਿਕਾਰੀ ਚੀਨੀ ਮਿਲਸ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਸਤਰੁਘਨ ਨਿਸ਼ਾਦ। (2003) 8 ਐਸਸੀਸੀ 639, ਫੈਡਰਲ ਬੈਂਕ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਸਾਗਰ ਥਾਮਸ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ, (2003) 10 ਐਸਸੀਸੀ 733, ਪ੍ਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਬਿਸਵਾਸ ਬਨਾਮ ਇੰਡੀਅਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਕੈਮੀਕਲ ਬਾਇਓਲੋਜੀ (2002) 5 ਐਸਸੀਸੀ 111) ਆਦਿ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਕਿਸਾਨ ਸਹਿਕਾਰੀ ਮਿੱਲ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ (ਸਤਿਪ੍ਰਾ) ਲਿਮਟਿਡ ਚੀਨਿਹਾਦਸ. ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਕਿਸੇ ਨਿੱਜੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪਏਗੀ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਕੋਈ ਜਨਤਕ ਕਾਰਜ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਜਨਤਕ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਇਆ ਹੋਵੇ। 'ਆਰ.ਆਈ.ਐਲ.' ਕੋਈ ਜਨਤਕ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਜਨਤਕ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਰਿੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ.

58. ਭਾਵੇਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲੈਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਰਿੱਟ ਬਿਨੈਕਾਰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿੱਟ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਯੋਗ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿੱਟ ਦੇ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ, ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਦੇ ਇੱਕ ਬਿੰਦੂ ਤੇ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦਾ ਉੱਦਮ ਅਤੇ ਹੁਣ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲੈਣਾ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ.ਐਲ. ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਉਪਕਰਮ ਸੀ, ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਦਾਰੇ ਦਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਸੇਵਕ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਦਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ, ਉਸਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ.ਐਲ. ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਵੀ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ। 59. ਮੈਂ ਸ਼੍ਰੀ ਭੱਟ ਦੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹਾਂ ਕਿ ਰਿੱਟ ਬਿਨੈਕਾਰ ਕੋਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਕਲਪਿਕ ਉਪਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਭੱਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਲ ਰਿੱਟ ਬਿਨੈਕਾਰ ਭਾਵ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਦਿਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਲਈ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ। ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਚਾਏਗੀ। ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਖੁਦ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਲਈ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

26. ਇਸੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਅਸੂਲਲ ਲੋਇਆ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਭਾਰਤ ਐਲੂਮੀਨੀਅਮ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ (ਬਾਲਕੋ) ਦੁਆਰਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਸੀ ਅਤੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਦਾ ਟ੍ਰਾਈਜੈਂਟ ਸਮਝੌਤਾ ਸੀ। ਕਰਮਚਾਰੀ-ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁਢਲਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਹੱਥ ਬਦਲ ਲਏ ਸਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਦੀ ਧਾਰਾ 1 2 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ 'ਰਾਜ' ਜਾਂ 'ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ' ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਸੀ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ

ਧਿਰਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇਦਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਾਹਤਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਮਿਤੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੋਰਟਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਈ ਸੀ। ਪੈਰਾ 10 (ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਠਾਈਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਹਵਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ।

27. ਤਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਬੈਨਰਜੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਵੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹੀ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਿਆ:-

"1. ਦੋਵੇਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਭਾਰਤ ਐਲੂਮੀਨੀਅਮ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਇਹ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਉਦਯੋਗ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ 22-3-1996 ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਐਲੂਮੀਨੀਅਮ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਦਾ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ 50% ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਲਿਮਟਿਡ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਐਲੂਮੀਨੀਅਮ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਇੱਕ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।

2. ਇਸ ਸਪੁਰਦਗੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਸੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਫੋਰਮ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦੋਵਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਸਲਾਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਏ ਗਏ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਉਪਾਅ ਚੁਣਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸੀਮਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਵੇ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

28. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬੇਗ ਰਾਜ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ:-

"7.....ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਭਾਵੇਂ ਕਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਜਾਂ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਵਾਲੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ, ਭਾਵ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਕੁਇਟੀ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਰਾਹਤ ਜਿਸਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੀਤ ਜਾਣ ਨਾਲ ਬੇਲੋੜਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਅਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਤੁਲਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਝੁਕਣ ਕਾਰਨ

ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਇਕੁਇਟੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਾਈ ਗਈ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤੋਲਣ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ...."

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

29. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਢੁਕਵੇਂ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਇਕਸਾਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਾਅਦ ਦੀ ਘਟਨਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਸੌਂਪਣਾ, ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਏਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੋਰਟਲ ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਾਲਕ ਸਰਕਾਰ ਸੀ। ਇਕੋ ਇਕ ਅਪਵਾਦ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਲਪਨਾ ਯੋਗੇਸ਼ ਧਗਤ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਠੀਕ ਹੈ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿਚ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਲਪਨਾ (ਜੁਪਨਾ) ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਯੋਧਪ੍ਰਾਗ ਵਿਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ); ਅਸੁਲਾਲ ਲੋਯਾ (ਸੁਪਰਾ) (ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ) ਅਤੇ ਤਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਬੈਨਰਜੀ (ਸੁਪਰਾ) (ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ) ਇਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਕਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

30. ਅਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ।

31. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 12 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ "ਰਾਜ" ਜਾਂ "ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ" ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਬਿਸਵਾਸ ਬਨਾਮ ਇੰਡੀਅਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਕੈਮੀਕਲ ਬਾਇਓਲੋਜੀ" ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ:

"27. ਰਮਨਾ [(1979) 3 ਐਸਸੀਸੀ 489: ਏਆਈਆਰ 1979 ਐਸਸੀ 1628] ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਟੈਸਟਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਨਿਗਮ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਜਾਂ ਏਜੰਸੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ p73 ਦਾ ਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

_____

21 [2002] 3 ਐਸਸੀਆਰ100 : (2002) 5 ਐਸਸੀਸੀ 111

"(1) ਇੱਕ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸ਼ੇਅਰ ਪੂੰਜੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੋਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਵੱਲ ਬਹੁਤ ਲੰਮਾ ਸਫ਼ਰ ਤੈਅ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਜਾਂ ਏਜੰਸੀ ਹੈ। (ਐਸਸੀਸੀ ਪੀ. 507, ਪੈਰਾ 14)

(2) ਜਿੱਥੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਚਰਿੱਤਰ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹੋਣ ਦੇ ਕੁਝ ਸੰਕੇਤਾਂ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰੇਗੀ। (ਐਸਸੀਸੀ ਪੰਨਾ 508, ਪੈਰਾ 15)

(3) ਇਹ ਇੱਕ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ। (ਐਸਸੀਸੀ ਪੰਨਾ 508, ਪੈਰਾ 15)

(4) ਡੂੰਘੇ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਰਾਜ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਇੱਕ ਰਾਜ ਏਜੰਸੀ ਜਾਂ ਸਾਧਨ ਹੈ। (ਐਸਸੀਸੀ ਪੰਨਾ 508, ਪੈਰਾ 15)

(5) ਜੇਕਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕੰਮ ਜਨਤਕ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰਜਾਂ ਨਾਲ ਨੇੜਿਓਂ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਜਾਂ ਏਜੰਸੀ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਕਾਰਕ ਹੋਵੇਗਾ। (ਐਸਸੀਸੀ ਪੰਨਾ 509, ਪੈਰਾ 16)

(6) "ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇਸ ਅਨੁਮਾਨ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਾਰਕ ਹੋਵੇਗਾ" ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਜਾਂ ਏਜੰਸੀ ਹੈ। (ਐਸਸੀਸੀ ਪੰਨਾ 510, ਪੈਰਾ 18)"

40. ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਜੋ ਤਸਵੀਰ ਉਭਰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜੈ ਹਸੀਆ [ਅਜੈ ਹਸੀਆ ਬਨਾਮ ਖਾਲਿਦ ਮੁਜੀਬ ਸਹਿਰਾਵਰਦੀ, (1981) 1 ਐਸਸੀਸੀ 722 : 1981 ਐਸਸੀਸੀ (L&S) 258] ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟੈਸਟ ਅਸੂਲਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਕਠੋਰ ਸਮੂਹ ਨਹੀਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਹਾਈਪੋਸੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 12 ਦਾ ਅਰਥ. ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਚਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਸਰੀਰ ਵਿੱਤੀ, ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਬਦਬਾ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ. ਅਜਿਹਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਰੀਰ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਰਟੀਕਲ 12 ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਰੀਰ ਇੱਕ ਰਾਜ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜਦੋਂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਸਿਰਫ਼ ਨਿਯਮਤ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂ ਹੋਰ, ਇਹ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਾਜ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।"
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

32. ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣਾ 100% ਹਿੱਸਾ ਟੈਲੇਸ ਇੰਡੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਜਾਂ ਡੂੰਘੇ ਵਿਆਪਕ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਇੱਕ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 (ਏਆਈਐਲ) ਇਸਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 12 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਾਜ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ।

33. ਇੱਕ ਵਾਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 (ਏਆਈਐਲ) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 12 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ।

34. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ, ਮੈਂਡਮਸ, ਸਰਟੀਓਰੀ, ਕੋਓ ਵਾਰੰਟੋ ਅਤੇ ਮਨਾਹੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀਆਂ ਰਿੱਟਾਂ ਸਮੇਤ ਨਿਰਦੇਸ਼, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅੱਤਵਾਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਭਾਗ-III ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ।
35. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੰਧੀ ਮੁਕਤਾ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 226 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ 'ਅਥਾਰਟੀ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ:
"17. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਲਿਖਤ ਜਨਤਕ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਹਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ - ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ, ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ, ਪੁਲਿਸ ਅਥਾਰਟੀਆਂ, ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਰਿੱਟਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਵਿਦਾਇਗੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ, 'ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ' ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ 'ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ' ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

20. ਧਾਰਾ 226 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ 'ਅਥਾਰਟੀ' ਨੂੰ, ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਆਰਟੀਕਲ 12 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਸ਼ਬਦ ਵਾਂਗ ਇੱਕ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਅਰਥ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 12 ਸਿਰਫ਼ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 226 ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਫੰਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗੈਰ-ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ। ਅਨੁਛੇਦ 226 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ 'ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ', ਇਸਲਈ, ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਧਨਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਹ ਜਨਤਕ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਬੰਧਤ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਰੂਪ ਬਹੁਤ ਢੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੀ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ. ਫਰਜ਼ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਧਿਰ ਪ੍ਰਤੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਫਰਕ ਕਿਉਂ ਨਾ ਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਜੇ ਕੋਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

36. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਫੈਡਰਲ ਬੈਂਕ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਸਾਗਰ ਥਾਮਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ।" ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ/ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

"18. ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ, ਸਥਿਤੀ ਜੋ ਉਭਰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (1) ਰਾਜ (ਸਰਕਾਰ); (i) ਇੱਕ ਅਥਾਰਟੀ; (ii) ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾ; (iv) ਰਾਜ ਦੀ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਜਾਂ ਏਜੰਸੀ; (v) ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਕੰਪਨੀ ਹੈ; ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਫੰਡਿੰਗ 'ਤੇ;

---

22 [2003] ਸਹਾਇਤਾ। 4 ਐਸਸੀਆਰ 121 : (2003) 10 ਐਸਸੀਸੀ 733

ਜਨਤਕ ਡਿਊਟੀ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੀ ਨਿੱਜੀ ਸੰਸਥਾ; ਅਤੇ (vii) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ।"

37. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 (ਏ.ਆਈ.ਐਲ.), ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਏਅਰਲਾਈਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀ ਟੈਲੇਸ ਇੰਡੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਲਿਮਟਿਡ, ਨਿਰਸੰਦੇਹ, ਕੋਈ ਜਨਤਕ ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿੰਨੀ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਵਪਾਰਕ ਸੰਚਾਲਨ, ਸਾਦੇ ਅਤੇ ਸਰਲ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 (ਏਆਈਐਲ) ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਨੰ. 1 ਉਪਰੋਕਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ.

38. ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਸਾਧਾਰਨ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਮਸਲਾ ਕੇਵਲ ਉਸ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 (ਏਆਈਐਲ)- ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ, ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਖਿਡਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 3 ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਦਾ ਅਪਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਚਰਿੱਤਰ ਮੰਨ ਲਿਆ ਸੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਜਿਹੀ ਨਿੱਜੀ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸਧਾਰਨ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਉਪਾਅ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉਪਾਅ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਫੋਰਮ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 2 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

39. ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਬਿਨਾਂ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਫੋਰਮ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਨਿੱਜੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੋ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹੱਥ ਬਦਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 3 ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

40. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਹਵਾਦਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਫੋਰਮ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹੀ ਸਹੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹੈ।

41. ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ 2011 ਅਤੇ 2013 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੇਵਾ-ਸੰਬੰਧੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੈਪਸ਼ਨਡ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਉਠਾਈਆਂ ਸਨ ਜੋ ਕਿ 2007 ਅਤੇ 2010 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮਾਲਕ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ।

42. ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲੀ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਪਰ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਉਚਿਤ ਫੋਰਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

43. ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਬਾਂਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਹਵਾਦਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਫੋਰਮ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਸੀਮਾ ਐਕਟ, 1963 ਦੀ ਧਾਰਾ 14, ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਸੀਮਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਬਚਾਅ ਲਈ ਆਵੇਗਾ।

44. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਮੁਢਲੀ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਲੈਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।

45. ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ।

46. ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀ(ਜ਼), ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਹੈੱਡਨੋਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ: ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ

ਅਪੀਲਾਂ ਖਾਰਜ ਹੋ ਗਈਆਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ